

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

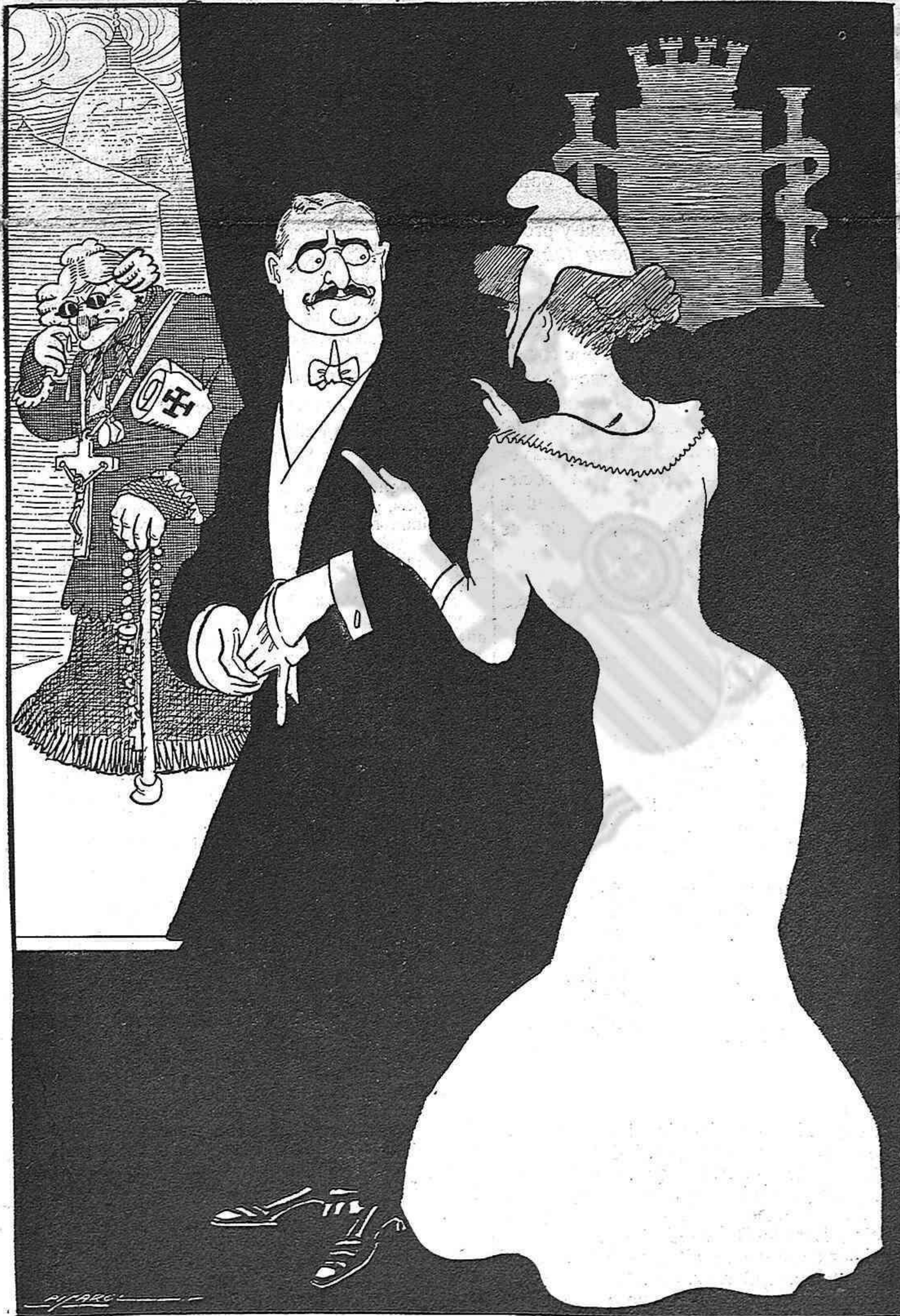
CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagoi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fóra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

Després de la ruptura

—Home, Canalejas, ara que has romput les relacions ab aquesta, podries tenirne ab mi.

LA SETMANA

COM ja casi estava previst, la manifestació clerical projectada pera'l passat diumenge a San Sebastián s'ha quedat en projecte.

La Junta organitzadora, en vista de la prohibició del Govern y consensada de que, d'empenyarse en tirar la cosa endavant, li tocava rebre, va suspendre l'acte, formulant una protesta concebuda en termes bastant violents y enviant al Papa un apassionat telegrama de ferma y incondicional adhesió. De segur que'l bon Pius X hauria preferit que li enviessin quartos.

Seria el quènto de mal acabar relatar ara les discussions que la prohibició governamental ha motivat en la premsa. Els nostres lectors, demòcrates sincers y liberals de cor, sabran segurament aquilatar la torpesa o l'acert que en la resolució d'en Canalejas hi ha hagut al privar als catòlics del exercici d'un dels drets reconeguts per la llei a tots els espanyols, sense distincions ni preferències.

Diu el Govern que la manifestació representava un perill pera l'ordre, y que per això va prohibirla. La raó no es despreciable, y ningú com ell està en situació de mesurar el seu valor.

Però, pensantse el Govern senyarse ¿no podria ser que s'hagués tret els ulls? ¿No cab en lo possible que la manifestació hagués resultat, si no un fracàs complert, una de tantes, y que ara, ab la prohibició, s'hagi donat ocasió als clericals pera fingirse víctimes de la tirania y pera dir que'l Govern va suspendre la manifestació perquè sabia que havia de ser la més grossa, la més formidable, la més transcendental que s'ha celebrat a Espanya desde que la qüestió religiosa s'ha posat sobre'l tapet?

No voldriem fer judicis temeraris, però se'ns figura que en Canalejas, ab les seves ganes de passarse de llest, s'ha ficat en un laberinte de distincions y sutileses del qual potser no'n surti ab la facilitat que ell s'imagina.

En quant al caracter sediciós o de complot revolucionari biscaitarra—com si diguessim separatista—que a la juerga de San Sebastián atribueix el Govern, són molts els que se'n riuen.

Y ens sembla que riuen ab raó. Calmat l'escandol que al davant del *Círculo Vasco* s'armà, l'autoritat recorregué el local, quartel general, segons rumors, del «moviment», y després d'un detingut registre va recullir tres escopetes, un *machete* y uns quants carregadors de pistola browning.

Ab tan modest arsenal confessem, cavallers, que ben poca cosa pot ferse.

PIF-PAF

Toc de festa

Gràcia, la populosa y simpàtica ex-vila, al campanar de la qual deu el seu nom aquet setmanari, comensarà demà a celebrar la seva tradicional y pintoresca Festa Major.

Com de sobra recordaran els nostres lectors, l'any passat, de dol Barcelona per la campanya del Riff y sangnantli encara les doloroses ferides que acabava de rebre, la Festa Major de Gràcia no pogué celebrarse. Nosaltres mateixos, en aquestes columnes, varem aconsellar la suspensió d'una jornada de goig que, en tan tristos moments, hauria sigut una ofensa als sentiments del poble y una cruel negació de tota idea de solidaritat humana.

Enguany, ja que, encara que no en la mida que tots desitjàriem, les circumstancies semblen haver millorat un poc, fa bé Gràcia disposantse a commemorar la seva tradicional diada, vestintse ab la roba de les festes y deixant corre pels seus carrers esplèndides onades de feconda alegria.

LA CAMPANA, que tants y tan bons amics compta en la veïna barriada, repica avui en honor de tots els graciencs y els desitja uns dies de Festa Major tan grats y lluminosos com ells se mereixen.

Les granotes sense rei

INUTILMENT els carlins volen dissimular ab bravates y fanfarronades el seu intim descoratjament, la seva impotencia com a partit. Inutilment fingeixen fe y confiança en el seu Jaume III. Més inutilment encara li regalen una espasa ab llegenda

heroica: *Moguda per tres amors, fereixo tres vegades...* Els carlins, o els jaumins, tenen la seva causa lligitimista y tradicionalista definitivament perduda, no solament per l'incompatibilitat de les seves idees ab els temps moderns y ab l'estat d'esperit de l'Espanya actual, sinó perquè don Jaume no pot ser el rei dels carlins. Don Jaume no es absolutista, ni tradicionalista, ni catòlic, ni religiós... Don Jaume està espiritualment divorciat dels seus partidaris y no's pren de debò el seu paper de pretendent a la corona d'Espanya. El R... dels carlins està contra les idees dels carlins. Les granotes, les pobres granotes del carlisme, no tenen rei...

Els mateixos carlins se n'han d'adonar per forsa de l'actitut de don Jaume, que cap interès demostra en voler satisfer els instints belícs dels seus subdits. Y si això no fos prou, hi ha les repetides declaracions de don Jaume en la premsa estrangera; declaracions que tenen tots els caracters d'autèntiques y que no han sigut desmentides pas. ¿Qui no recorda aquelles cèlebres manifestacions seves d'alguns anys enrera, declarant les seves conviccions liberals y racionalistes, que no volgué rectificar ni davant la menassa d'una mena d'excomunió paternal? ¿Qui no té presents les paraules per ell pronunciades poc després de la mort de don Carles, assegurant que ell, testimoni presencial de les tràgiques carniceries y dels quadros d'horror de la guerra russo-japonesa, no volia pas provocar a Espanya una nova lluita fratricida, un nou vessament de sang? ¿Qui no s'ha

fixat, recentment, en les seves declaracions publicades per un diari de Viena, segons les quals la República triomfarà a Espanya, més o menos definitivament?

Això els carlins ho saben, ho veuen, y n'estan fondíssimament enristits. Però no'ls toca més remei que fer el cor fort y prescindir d'aquestes greus consideracions. Don Jaime es, segons les teories lligitimes dels carlins, el veritable hereu del trono dels Borbons d'Espanya. Poden rebutjarlo com a tal? ¿Poden posar en dubte'l seu dret diví? Si així ho fessin, haurien d'abandonar la bandera lligitima, que pera ells té l'esplendor heroic y la sang prestigiosa de cent combats. Y, per altra part, si rebutgessin a don Jaime, ¿a qui posarien en el seu lloc? ¿Quin altre pretendent trobarien? ¿Quin home'ls faria de capdill y els serviria, en retrat, pera bella decoració de les sales dels seus casinos? Els carlins, doncs, no tenen més remei que pendre a don Jaime tal com es, encara que hagin de tancar els ulls, dolorosament, davant l'evidencia de que'l fill de don Carles té idees liberals, sentiments pacifistes, y tan poques ganes com poques esperances d'asseure's en el trono dels seus avant-passats.

Don Jaime's presta a la comedia. Per emancipat que estigui de certes idees y de certs prejudicis, no té prou fortalesa moral pera renunciar, ab un mitg-riure mofeta, la corona fantàstica ab que'ls carlins d'Espanya li volen cenyir el front. Al cap y a l'últim el caracter de pretendent té certa resplendor de la reialesa, y es dols poder esser anomenat rei per les belles dones de París...

Mes aquet doble fingiment ni tan sols es prou pera cobrir les apariencies. Don Jaime no es l'home que necessiten els carlins. Pobres granotes, tristes granotes, que no tenen rei!...

FULMEN

No pot perdre's temps

IGA'NS permesa y perdonada la petita vanitat de recordar el nostre article del número prop-passat, pera evidenciar ab quanta raó negavem fora de cap mena al cridaner carlisme; els partidaris de Don Jaime eren els principals atiadors de la manifestació que, a pesar de tothom, havien de celebrar els clericals a San Sebastián, però malgrat haver cridat ab tota sa veu a l'*¡Ai si baix!* de l'*Enano de la Venta*, a l'hora de baixar se'ls va arronsar el llombrigo, y l'amenassador conflicte va anarse enxiquint fins a convertirse en un petit succés, digné tant sols d'una modesta gazetilla.

Diguin lo que vulguin els diaris clericals, més que les amenasses y les precaucions del govern, va matar aquella manifestació la falta d'ambient que, fins en les retardataries provincies basques, troba tota acció regressiva, tot intent reaccionari. S'havia d'oferir un duro y els gastos pera reclutar gent; els babaus que s'havien deixat seduir per un capellà de la seva parroquia's donaven per enganyats quan veien que'l pastor els fugia més que depressa al veure el primer tricorni; entre'ls que estaven disposats a fer la *campaña de San Sebastián* pocs; ben pocs se n'hagueren trobat ab vocació de martir.

Té, ja, doncs, un perill menos en Canalejas si vol emprendre de debò una política franca-ment anticlerical; no deu temer als reaccionaris y en cambi pot comptar ab l'apoi ferm de tots els elements liberals y ab la simpatia de tot Europa. El fet de coincidir el moment més culminant de l'actual lluita religiosa ab el viatge de don Alfons a Fransa y a Inglaterra dona encara més força an en Canalejas pera arribar fins al fi en la seva actual tasca.

Si després de venirli tot planer y sense obstacles no avensa fermament en l'obra comensada, quedarà plenament justificada la desconfiansa nostra en l'actual govern, desconfiansa que no'ns podem treure del damunt encara que volguem y que aigualleix tots els entusiasmes que les victories del govern sobre'ls clericals ens faria en altre cas sentir.

Ja varem dirho en altre ocasió, parlant del mateix assumpte: fins que'n Canalejas prengui alguna mida de verdadera importancia, —la secularisació dels cementiris, per exemple— no creurem que va de debò. Si ara que tot li va a mida del seu gust no ho fa, renunciem a tota esperança.

JEPH DE JESPU

La nació més ben governada es aquella en que'l ciutadà tem més l'odi dels seus contemporanis que no pas el càstic de les lleis. — Cleóbul.

La qüestió vaticana

¿Per què serà que'ls catòlics d'avui (que no s'enganyen) donen a la ruptura ab el Vaticà una importancia que no li donaven els catòlics del temps absolutista, quan els reis arribaven fins a la guerra armada contra les tropes pontificals, a l'invasió dels territoris de Roma, a la presa y el saqueig vandàlics de la Ciutat Eterna? Ah! Es que aleshores el conflicte era purament superficial y no atanyia a les consciencies; es que aleshores se tractava de topades entre 'ls patrimonis de dos sobirans temporals, y avui se tracta de la primera batalla entre un sobirà espiritual y els seus subdits que se li emancipen. En un mot: les qüestions d'allavors se debatien entre dues corts; la d'ara's té no ja entre una Sèu religiosa y una capital política, sinó entre una Sèu religiosa y tota una immensa massa social.

Antigament els papes, contra l'enemistat dels monarques, acudien a l'ajuda dels pobles. Els pobles estaven realment sotesos a dues sobiranes: la del rei y la del papa; doncs be: els papes, sobirans espirituals, y per tant superiors, aixecaven els pobles contra la potestat del sobirà rival, del sobirà temporal, considerat inferior. Rellevaven del jurament de fidelitat als subdits; proclamaven l'interdicte, prohibint el culte y l'administració de sacraments en les terres soteses al senyor desafectat a Roma. Com a dominadors suprems, representants de la potestat de Deu, d'ont prové tota potestat humana, arribaven fins a despullar del domini als reis enemics, y entregar llurs reialmes a altres senyors. A la veu dels papes, les guerres civils s'encenien per tot arreu. La cossa papal tenia una fulminació divina; creava el llamp, com la mà de Júpiter.

L'història moderna d'Espanya, després de les tres guerres civils d'origen tan religiós, es ben diversa. Feta la Restauració, semblà establir-se una tàctica solidaritat entre'l poder papal y el reial contra les aspiracions de l'Espanya no catòlica. Com Espanya va esser considerada catòlica, en bloc, per la constitució, semblà declarar-se, per aquet bateig nacional, segregats d'Espanya els que tenien emancipada de Roma la conciencia. Hi va haver, desde aquell moment una condició d'inferioritat per part de les minories no catòliques respecte als creients supeditats a Roma. Les dues sobiranes, la de Madrid y la de Roma, s'aliaven contra'l que consideraven enemic comú: la minoria que declarava inseparables y comuns els dos radicalismes, el polític y el religiós, y xifrava en la República l'emancipació de la tutela papal al mateix temps que l'emancipació de la tutela reial.

Lo terrible del conflicte present, pera Roma, consisteix en que aquet comens d'emancipació política senyala un progrés considerable en l'emancipació social, que es anunci de mort pera'l catolicisme. Espanya es el darrer ba-

luart. De les tres grans nacions llatines, Italia va constituir-se precisament contra la Roma papal y sobre la base de la Roma laica: els seus reis reberen l'anti-bateig de l'excomunió, donant a la nació jove y ja gloriosa un fonament revolucionari, afirmat per la lluita benemèrita de les societats secretes en pro de l'unitat territorial.—Fransa es arribada a la completa emancipació, com era natural tractant-se de la nacionalitat mare de la Revolució. Ara es el torn d'Espanya... Y tan atrassada's troba entre nosaltres aqueixa qüestió religiosa, que dirieu que avui, sols avui, ens arriba l'eco del tractat de Westfalia...

¿Què passarà?—semblen demanarse, plens d'angunia, els qui encara creuen en l'espantall ridícul de les guerres civils.—No passarà res, en quant a guerres. Esteu tranquils. L'enemic, físicament, està retut. En això del perill d'alsaments populars s'observa un símptoma ben significatiu. El poble espanyol, educat en la tradició, havia estat, fins els nostres dies, capas de sublevacions en defensa de l'antigor y de la fe, però no havia estat capas de sublevacions en defensa de la llibertat y de l'herencia revolucionaria. A comptar desde 1808, hem vist armarse veritables exercits populars *ruralistes*, anti-liberals, a la manera dels vendeans y dels bretons. En cambi els alsaments espanyols en favor del constitucionalisme y de la llibertat varen esser pures insurreccions militars, dirigides y provocades per capdills aventurers, no per profunds moviments populars. Però avui, agotada l'era dels pronunciaments, agotada la font dels exercits carlins, que naixia de les mateixes entranyes generadores del bandolerisme tradicional, glorificat en l'història desde'l Cid a Cortés, avui l'únic *subjecte* possible de revolucions es l'obrer, l'obrer ciutadani, educat en la gran unió solidaria universal, que crearà'l món futur per una nova fecondació de la terra. En aquet punt el Juliol barceloní de 1909 es una gran llissó, que mostra la possibilitat de les noves subversions per obra popular, contra una ben corrent opinió que les creia impossibles.

Be pot dir-se que ha estat curiosa y providencial aquesta fracassada *setmana tràgica* negra, en els dies del primer aniversari de la setmana tràgica roja. Una rebelió de plutòcrates, vetaquí un espectacle impagable y festiu, que'l senyor Canalejas ha tingut el poc *esprit* de no deixarnos veure... A mi, personalment, me sab greu, perquè m'ha privat del gust inefable que hauria tingut en demanar l'indult del senyor Urquijo, condemnat a mort per haver aconsellat a no sé quin arcalde basc la proclamació d'en Jaime III, y per haver pagat dels seus diners, segons fama pública, les masses catòliques manifestants...

GABRIEL ALOMAR

HIR que sí, avui que no; primer, que la cosa està en vies d'arreglo; després, que no hi ha res de lo dit, segueix la vaga minera de Vizcaya arrossegantse pels camins tortuosos que desde son comens a pendre y els quals no hi ha qui sàpiga aont van a parar.

Tots els passos, totes les tentatives del ministre de la Governació, traslladat per aquet sol objecte a Bilbao, han sigut inútils. Quan ja semblava que la solució comensava a dibuixarse, surgia de prompte una nova intransigencia que destruïa tots els treballs fets. Tornaven a sentir-se corrents conciliadores, y altra volta un obstacle inesperat venia a impossibilitar l'arreglo.

Ja sabem que'ls problemes en que hi ha que lligar moltes voluntats són de solució naturalment laboriosa; però, circumscrivintnos al que actualment s'està ventilant y atesos els termes claríssims en que s'havia plantejat, ens sembla que la vaga dels miners de Bilbao podria y deuria estar ja resolta.

¡Apreta, mancol!...

Un important diari de Buenos Aires, *La Argentina*, s'ocupa ab bastanta extensió del discurs pronunciat al Congrés pel senyor Iglesias (don Ambrosio) criticant la política del Govern d'en Maura. Y després de fer un gran elogi de l'oratoria del diputat gallego, acaba ab aquestes estupendes paraules:

«El diputado *terrorista* se apoyó en los mismos datos oficiales leídos por el señor La Cierva para atacar al Gobierno conservador.»

¡Han vist exageració més garrafal?

¡El pobre senyor Iglesias *terrorista*!

¡Com no aterrorisi a les rates que hi ha en els recons aont sol amagarse cada vegada que olora que hi ha perill!...

Ha aparegut ja en la *Gaceta* el decret convocant a eleccions parcials pera'l 4 del vinent Setembre en alguns districtes que, per diversos motius, se troben avui sense representació parlamentaria. Entre ells hi figuren el del Vendrell y el de Laredo-Castro Urdiales.

Pel primer se presenta altra vegada el nostre amic don Jaime Carner, triomfant ja en les passades eleccions, diguin lo que vulguin els caciquistes que intentaren donar l'acta al inefable senyor Alegret. Per aquet cantó estem perfectament tranquils, car el proxím triomf del eloqüent cantidat de l'Esquerra catalana

no hi ha qui, ab Alegrets o sense Alegrets, s'atreveixi a posarlo en dubte.

MONTBRIÓ, 8 d'Agost

¿Es cert que'l corp gros ha transformat el campanar de l'Església en criadero de viram? ¿Es cert que a dalt de tot hi ha posat un colomar y que hi cria conills, convertint el lloc sagrat en un corrallet?

¿Es cert, per fi, que l'Ajuntament al enterarse'n l'ha penyorat per les súsdites infraccions?

Y ¿es cert que això ha fet tal efecte en el corrallet mistic que fins se li han esguerrat algunes cries?

SALLENT, 8 d'Agost

Acaba de passar un fenomen, en aquesta vila, que es molt digne de mencionarse. Feia dies que'ls sallentins, homes, dones, grans y xics, anavem pels carrers saltironant, com si tinguéssim el ball de Sant Vito. Fins n'hi va haver alguns que tingueren diarrea y mal de ventre. Ningú podia saber la causa d'aital enfermetat, fins que un bon patrici, ab les seves sospites y averiguacions, va descobrir que alguns carnicers ens donaven gat per llebre, vull dir cabra per anyell. Indignada l'opinió, va obrir un procés contra'ls delinqüents, la vista del qual tindrà lloc el diumenge prop-venent, en una casa que tothom té dret d'anarhi. D'ella no n'esperem res de bo, perquè'l defensor de la *colla de la gana* es aquell descredatit lerrouxista que pera viure ab l'esquena dreta pacta ab els titulat de la *Lliga*, resol les qüestions socials a favor del burges, permet que descaradament se fassi'l burro y la senyora, y consent que les camareres tinguin tancada la moral a la presó. De totes maneres els sallentins prendrem nota de tot lo que està passant, pera quan arribi l'hora de que en Canalejas toqui a fer bugada dels municipis, y si aquesta volta's perd el plet, sembla que hi ha ganes d'apellarse a la superioritat, puig es molt sensible que un home, per unes quantes miserables pessetes de propina, jugui ab les butxaques y la salut dels ciutadans. Aquet mateix home, més lerrouxista que'n Lerroux, més socialista que'n Pau Iglesias y més anticlerical que'n Nakens, va de braset ab cert diputat conservador que felicità al senyor Maura pel fusellament d'en Ferrer, y anys passats, ab motiu d'una qüestió de treball, rebé a tiros als obrers de la seva fàbrica. De la vista del cèlebre procés de la cabra n'hi daré compte, senyor Director, la setmana entrant.

ARENYS DE MUNT, 8 d'Agost

L'enrabiada agafada pel vicari d'aquet poble, al veure que se li comensaven a treure a la llum del sol les malifetes que està realisant, ha sigut grossa. Aquets dies ha anat pels carrers com un gos rabios, per lo que recomanem al arcalde que si contintia aixís, li posi bossal, perquè podria fer mal an algú. Les úniques hores del dia que se'l veu una mica calmat es quan se'n va a fer el burro ab algun veí de la població (el burro, s'entén, ab cartes, puig que l'altre l'està fent continuament), y per cert que ab això també està succeint una cosa molt estranya: sembla que encara no s'ha donat mai el cas de, que mossén M... B... hi hagi perdut ni cinc centims, al burro, y això, que molts ho atribueixen a l'estar be ab Deu, altres creuen més aviat, que's deu als jocs de prestidigitació que pugui fer el tal mossén. Fora qüestió de que'ls pacífics veïns companys de burro d'aquet capellanet el vigilessin forsa, y vegessin (sí, vigilantlo, també guanya) si de la vigilancia'n resulta que un dia l'han de treure a cops de cadira.

MONISTROL DE MONTSERRAT, 8 d'Agost

Gracies a la desídia dels que per sarcasme'ns diem liberals, l'aranya negra ha pogut acabar ab tota tranquilitat el teixit de la fatídica tela coneguda ab el nom de convent-ratera de Santa Agna. No n'hi havia prou ab que als desgraciats habitants d'aquesta trista vila ja se'ls hagués deixat no més que ab la pell y l'os; els faltava un edifici en el qual se'ls agafés la conciencia y se'ls la modelés en la forma més convenient pera la gent reaccionaria. ¡Pobre poble, que, de ferm baluart que sempre havies sigut de la llibertat, t'has de convertir irremissiblement en una trista colonia, que les del districte de Berga no trobaran res que envejarte! Y lo més sensible es que encara hi ha elements anticlericals suficients pera plantar cara a les ambicions de domini del rector y demés gent de sotana, però sembla que no més se'n diguin, d'anticlericals. ¿No prendrem una actitud definitiva que'ns retorni el bon nom de liberals? ¿Per què no hem de fundar una agrupació anticlerical, encara que sigui en el mateix sí de la Joventut Republicana, única forma de desballestar el plan dels clericals y donar nova y vigorosa sava a la mateixa entitat? Creiem que es la única solució pera escarparnos de la xarxa que l'aranya negra'ns té preparada. Tenim la seguretat de que la part treballadora se posaria decididament al nostre costat, ja que ella serà la que'n tocarà més aviat les conseqüencies. ¿Què fem, doncs?

Avellanes tendres

No comprenc perquè'ls diaris llessen tants crits y s'indignen contra l'«actitut de Roma» y els «torments de les novícies». Deixem la passió a una banda y feume'l favor de dirme: Si Roma no fos tan terca ni's fes res a les novícies; si als convents no hi hagués antros ni al Vaticà gent ridícula, la pobre premsa espanyola ¿de què diable parlaria?

Abans, el separatisme era cosa catalana; ara, surt d'aquí y se'n va a passejar per Vizcaya. Pel que's veu, aquesta idea, infundi o simple camama, ve a ser com una pilota que, a voluntat dels que manen, segons an'ells els convé, salta d'una part a l'altra.

—Y de les relacions ¿què? —Interrompudes, per ara. Però s'hi han ficat persones de l'una y de l'altra banda, y com que al fi entre promesos del tot, l'amor mai s'apaga, y el papà vol la concòrdia y la mamà més encara, a pesar de lo que's xerra, hi ha fundades esperances de que la mossa cedeixi y el xicot torni a la casa.

—Per fi n'hem sortit!... Mar Xica, mercès a un petit canal que acabem de construirhi, es ja un tot ab el vell mar que banya ab ses verdes ones el nostre hermos litoral. Això vol dir que desde ara els barcos y els navegants tenen a prop un nou siti ont pogué anà a naufragar.

—¿D'ont vens? —De San Sebastián.
—¿Martir? —Martir, com nosaltres.
—¿Us han mal rebut? —Rient.
—¿En sò de mofa? —O de llàstima.
—Y ¿què heu fet allí? —El mussol.
—Que per molts anys, dónes. —Mil gracies.
—Be deureu tornarhi. —¡Oh, ca!
—¿No 'm portes res? —Sí: una planxa.

Ahí 'm vaig topà ab un frare; me'l vaig mirà y ¡fills de Deu! difícilment trobarieu un tipo més sà y més fresc. Gras, roig, ab dos sotabarbes y tres sacsons al costell... —¿Volsthi jugar—vareig dirme, veient aquell continent— que d'això de la ruptura aquet mano no 'n creu res?

C. GUMÀ

El sòu dels treballadors

UAN els obrers d'una casa o d'un ofici demanen augment de sòu, no falten patrons malhumorats que exclamen: «Encara volen que se'ls augmenti més? Si d'uns quants anys ensà no's fa altra cosa que apujarse'ls el sòu! Els treballadors no estan mai contents: com més se'ls dona, més volen...»

Els patrons que aixís parlen, y que, per desgracia, són molts, demostren un deplorabilíssim estat de cultura. Si tinguessin una rudimentària noció de l'Economia social rectificarien els seus conceptes, completament mancats de raó. En això, com en tantes altres coses, se noten

les tristes conseqüències de l'incultura, la qual agrava y enverina moltes vegades els conflictes entre'l treball y el capital.

Si: es cert que de forces anys ensà els jornals o salaris dels obrers augmenten. Però'l salari no pot considerarse com un valor absolut. Pera compendre'l seu valor cal relacionarlo ab el preu dels articles de primera necessitat, ab el cost de la vida. L'importancia d'un salari depèn, no de la sola quantitat que's guanya, sinó de la relació entre lo que's guanya y lo que's gasta. Això, que es de sentit comú, no ho tenen en compte molts patrons intransigents, tan rics com miserables, tan orgullosos com ignorants. «Ara els obrers de la meva fabrica guanyen cinc pessetes diaries, y vint anys enrera no més guanyaven catorze rals», diuen, sovint, alguns senyors que's pensen que vestint be y portant brillants als dits deixen demostrat que són persones instruides.

Si en les darreres dècades els sous dels obrers han pujat, encara ha pujat més el preu dels articles de primera necessitat, el cost de la vida. Ab aquets augmentos l'obrer hi ha sortit perdent. ¿No heu sentit mai exclamar-se, en el seu llenguatge senzill, a una bona vella de familia treballadora, de que abans ab catorze rals diaris se cobrien amplement tots els gastos de la casa, y que ara ab un duro no n'hi ha prou?

Alguns replicaran: «Be, es que avui els negocis no van tan be com abans. D'això'n toquen les conseqüències lo mateix els capitalistes que'ls treballadors». Aquet raonament també es fals. En el comerç, en l'industria, en l'agricultura, hi han, certament, èpoques de prosperitat y de crisis, d'abundor y d'escasseja. Però mentres el capitalisme ha millorat, els treballadors han vist empitjorar la seva situació. Y això no són paraules, sinó fets; no són teories, sinó realitats. El director de *La Revue Socialiste*, de París, M. Eugène Fournière, escriu, referintse a la Fransa, que en els darrers setanta cinc anys la fortuna total del país ha *quadruplicat*, el cost de la vida ha *triplicat*, y el salari individual no més ha *doblat*. Una proporció semblant pot senyalarse a quasi totes les demés nacions. ¿Qui pot dir, doncs, que'ls obrers d'avui no tenen raó quan demanen que se'ls apují el salari o el jornal?

A. R. v V.

A l'ombra dels claustres

MALA astrugancia ha portat sobre'ls convents el conflicte ab el Vaticà. Podrà no fer complir el Concordat en Canalejas, tornarà a fer sometre l'Estat al Vicari de Jesucrist, seguiran els monjos vivint fent oracions, zocolata y licors, però en un moment de l'existència monacal els ulls d'en Canalejas hauran tingut *jetatura*. Debades té aquells ulls seus, ulls d'esperitat que'n diuen.

Contra totes les predicacions dels descreguts y les intromissions, els convents podien oposar una vida tot cor y senzillesa, blanca com un vers de Sant Francesc o un capítol de Santa Clara. Totes les murmuracions d'aquells males llengües de gentils d'Alexandria res podien valdre contra'ls ascetismes de la Tebaida! Però a Espanya cada convent es un amagatall de picardies, y aixís passa lo que ara succeeix, que desseguida que la gent se fixa en els convents, ressuciten les velles histories de Bocaccio, devegades adobades ab sang. Y una monja del convent de les Oblates, rumbosa y alegre quan era del món, surt del convent pera morir plena de misteri y d'erosions que van del coll a les cuixes. Y un frare, provant una arma, malferix al prior.

Tota la tradició dels claustres, reons de tragedies, llocs d'amagades luxuries, magatzem d'enveges y de rencunies virulentes que no logren dissimular els habits, tot y essent pera'l cor y pera la carn com camises de forsa, torna aquets dies a circular pels esperits y per la premsa, com si la ploma de l'Ayguals de Izco tornés a escriure la famosa *Maria, la hija de un jornalero*. Potser sí que aquestes histories seran coses naturalíssimes, capgirades per la fantasia malèvola del poble, y que la monja oblata haurà mort d'histeria, y que l'incident sagnant de Tarragona haurà estat purament casual, però es una mica extrany que una mossa rumbosa surti del convent, després de parlar de martiris, ab unglades y esgarrinxades que van desde'l coll a les cuixes. Y es extrany que, en les cases de pau y d'oració, els frares s'entretinguin en treure brownings en lloc d'animes del purgatori. Abans, pera combatre l'histeria, s'apelava al repòs y a les pràctiques devotes dels convents, y's deixava'l món pera anar a morir al claustre. Ara l'histeria, que posa blaus a les cuixes, s'agafa en els convents, y se surt d'aquets pera anar a morir al món, deixant les celdes. Els convents dels cromos devots, ab un jardí y unes monges totes

blanques que's passegen llegint llibrets de vides santes, o donen menjar a uns coloms ben blancs, com si fossin una colla d'esperits-sants, ¡que lluny d'aquets altres que tornen monges a la vida pera anar a parar a una sala de dissecció, que en lloc d'ofereir cossos a Deu els donen a l'autopsia!

Curioses, molt curioses aquestes coses dels consagrats a Deu. Se planteja una lluita religiosa, y quan tots se fixen en tots, en l'ombra impenetrable del claustre's fa un recó de llum. Y passa una monja, blanca com Ofelia, camí dels bisturis, y els periodics, com si's tractés d'un afer d'honor d'aquells tan grats an en Saint-Aubin, escriuen: «Ayer, examinando unas pistolas, tuvo la desgracia de resultar herido el padre Torner».

PARADOX

Atracció de forasters

MONOLEG

Personatge unic: Un senyor extranyer que vol viatjar pel nostre país pera distreure's.

—Sí, senyors, penso donar un tom, aquest istiu, per l'hermosa y pintoresca terra d'en Cervantes, Calderón, Lagartijo, Maura y altres celebritats. ¡Oh, quin país, l'Espanya!...

Però per aont comensarem la passejada? Veiam, quina provincia es més divertida... Vinguem els diaris. (*Comensa a llegir. De prompte s'atura.*)

¡Dimontri, dimontri!... No, això sí que no... Lo que es per San Sebastián no m'hi acosto... Que si els carlins faran... Que si deixaran de fer... Fòra, fòra; descomptada, aquesta capital. (*Agafa un altre diari.*)

No, doncs lo que es a Bilbao, també'm fa poc goig. Vaga de minaires... Intransigencia per part dels patrons... Passol... Cap a una altra banda. ¿Sí?... ¿Aont? No serà pas a Oviedo... Prou que ho avisa el diari ab lleitres ben grosses: «*Otra vez el bandolerismo*».

¿Y a Madrid?... ¡Horror!... Mirin què diuen: «*El termómetro marcó ayer cuarenta y cinco grados a la sombra*». Tant se valdria anar a estiuajar a l'Àfrica...

Anirem a Valencia; està dit. (*Obre un altre diari.*)

¡Recristina!... «*Ayer tarde hubo una reyerta entre los elementos avanzados y los retrógrados. Se dispararon más de cien tiros. Resultó herido un caballero extranjero ajeno a la cuestión, y que se paseaba tranquilamente por la Alameda*». Sort que he llegit el diari, que si no, els *chès* me fregien.

Serà qüestió d'anar a Barcelona... Veiam, si allò està tranquil... (*Llegeix «El Liberal»*) «*Anoche hubo carreras en la Rambla. La policía...*» ¡Ai, ai, ai, ai!... «*Las calles, por falta de riego, están intransitables...*» Si què deü esser agradable... «*La adulteración de los alimentos continúa a la orden del día*». ¡Pobre ventrell meu!... «*Asegúrase que el maestro San José dirigirá la Banda...*» ¡Que patiran les meves orelles!... «*Son varios los concejales que se proponen...*» ¡Avall!... Prefereixo ignorarlos els proposits d'aquets tíos... «*Durante esta temporada no torearán ni el «Bombita» ni el «Cerraduras Chico»*. Ja ho veuen; no'm queda ni el consol del toros... ¡Decididamente, allò està perdut!... Ens en anirem a deixar els diners a una altra banda.

(Y tal dit, tal fet. El senyor extranyer determina anarse'n cap a Suissa. Teló y ¡bon viatge!)

FLY

La paraula de Mr. Arrow

Els diaris locals han publicat aquets dies una rectificació de Mr. Arrow al telegrama de Londres que, referent an ell, sortí dies enrera en *El Radical*.

Mr. Arrow, que per vies del seu advocat a Barcelona tanta molta s'ha donat a desmentir al diari de Madrid, encara es l'hora que no ha contestat a cap de les cartes que, per l'editor don Antoni López, li han sigut dirigides en el sentit de que, o complís la paraula que ab ell empenya, o digués què volia fer de la partida de paper que, fiant en la seva cavallerositat, comprà y pagà la referida casa editora.

A l'advocat que tanta pressa s'ha donat a desmentir el telegrama d'*El Radical*, ¿no li hauria sigut possible mirar de què'l seu representat quedés, en aquest assumpte, com acostumen a quedar els homes?

Sota'l paralel 49 hi ha un país aont cedeixen guapament a la forsa, y aont disputen sempre contra la raó.—J. B. Say.

NA gazetilla que quasi sembla una confessió: «En el domicili de la Joventut Catòlica de Sant Andreu va donarse'l diumenge una conferencia sobre'l tema: *Defensa de la vinya*».

Tractantse d'un centre catolic, suposem que deü referirse a la «vinya del Senyor».

Que, verdaderament, està de filloxa, la pobre, que dubtem que mai més torni a donar les esplèndides cullites que abans donava. Per més que la cuidin y l'ensofrin.

S'han enterat del lema gravat en l'espasa que'ls carlins regalen a Don Jaume?

Movida por tres amores, hiero tres veces. A la cuenta no van gosar posarhi allò de: *Viva mi dueño!* perquè en la *vivor* del duenyó no hi creuen ja ni les mateixes *margueridoies*. Si haguessin obert un concurs d'inscripcions pera l'espasa, nosaltres hi hauriem enviat aquesta: «*No mates más. Fica't al cau.*»

¿Què espera a anarse'n d'Espanya, el Nunci? Ja entenc.

Dèu fer lo que acaba de fer el nostre representant de Roma, senyor Ojeda.

Dèu esperar la senyora... Les dónes sempre fan fer tard!

D'això se'n diu civisme arrelat. Escriuen de Pelizzo (Italia) que'l rector d'aquella parroquia va pendre una part molt activa en les eleccions municipals.

L'home estava tan ocupat en la propaganda pel candidat catolic, que al presentarse un recado urgent pera anar a donar la comunió a un moribond, va arronsar les espatlles, consentint que'l malalt se morís sense'l passaport.

Se veu que aquet mossén es dels que creuen que es més practíc ficar un vot a l'urna que enviar una animeta al cel.

En tres idiomes, *nada menos*, seran publicats pels seus admiradors els darrers discursos del *Caudillo*. En espanyol, en francès y en anglès?

Els dos primers se comprenen; l'altre, no. Per què en anglès?

No són discursos lo que esperen d'en Lerroux els inglesos.

Lo que esperen els inglesos, d'en Lerroux, es cobrar.

Y vinguén fontades! «Els senyors Vallès y Ribot y Corominas han sigut convidats al aplec lliberal de Banyoles.»

Una noia de Banyoles cantava un dia en un prat: «*Voldria ser diputat per fer forses xerinoles.*»

Aritmètica clerical.

Un rector deia, tot content: —Avui he fet a set persones felisses.

—Y com ha estat això?—li preguntaren.

—He unit tres parelles ab el sant llas del matrimoni.

—Així digui que són sis, les persones felisses.

—No, set, perquè també m'hi compto jo... ¿Que's creuen que'ls he casat de franc?...

Cavallers: J. M.: Llarga y en castellà?... Ens es impossible, senyor meu.—Un de Sant Pere de Molanta: Sense firma no va res.—R. D.: Té poca transcendencia.—V. M. (La Bisbal): Quan se'n convenceran de que l'extensió es un gran defecte?—E. R. (Tortellà): Es poc interessant, o d'un interés molt reduit.—P. R. (Pi): No hi cabrà, segurament.—B. B.: Això es poesia clínic que no tots els lectors sabrien apreciar. Enviho al *Eco de las Comadronas*.—Narcís Vila y Minobis: Segons la moderna ortografia que fa mesos adoptem, no seria vàlida la solució. Ara diem *botes* y no *botas*. ¿Comprèn? ¿No se si m'entén?...—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona:

La xarada pot anà, y l'intrínquis també. Ara... ¡vagi a sapigué quin dia's publicarà!

Un estudiant: De forma no estan malament, però l'idea, es tan poca cosa!...—R. A. (a) Pau de les Calses Curtes: Aceptat, sí, senyor.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8. Tinta Ch. Lorilleux y C.^o

LO DEL DIA

Corren rumors... se diu... s'assegura...

Però ja veuran vostès com al cap-d'avall no es res.